

Katecheze...v život věčný

V dnešní katechezi už zakončíme probírání našeho Créda. Zamyslíme se nad třemi posledními články, které vzájemně úzce souvisí. Je to víra v odpuštění hříchů, vzkříšení těla a věčný život.

Církev vždycky věřila, že hříchy spáchané člověkem je možné odpustit. Bůh nám právě možností odpouštět hříchy prokazuje své nesmírné milosrdenství. Ve **Starém zákoně** bylo třeba mnoho různých obřadů a obětí, aby mohly být lidské hříchy smazány, ale díky Kristově jediné oběti se všechno velmi usnadnilo a odpuštění je dnes pro křesťana mnohem snadněji dostupné. Fakt, že člověku může být odpuštěno, je něco, co už možná ani dost nedoceňujeme. Bereme to jako samozřejmost. Když zhřešíme, zajdeme ke zpovědi, litujeme svých hříchů a je hotovo. Je nám odpuštěno. Ovšem neuvědomujeme si, že v některých filosofiích a náboženstvích nic takového jako odpuštění neexistuje. V buddhismu či hinduismu je na příklad člověk vystaven zákonu příčiny a důsledku – zhřešíte, máte tím pádem špatnou karmu a to se projeví v příštím životě. Pro hinduisty a buddhisty je nemožnost odpuštění opravdovým prokletím.

Nebo když zhřeší nekřesťan a nemá možnost přistoupit ke svátosti smíření... Netvrdím, že všichni nevěřící trpí svými špatnými činy, ale najdou se mnozí, kteří, když někomu ublíží, touží po odpuštění. Mnohdy s sebou táhnou svou vinu celá desetiletí, protože ji nemají komu odevzdat a koho požádat o pomoc a odpuštění. Zvláště je-li člověk, jemuž ublížili třeba mrtvý, nemohou se mu ani omluvit.

Sám Ježíš nám ukazuje cestu k odpuštění. Na mnoha místech v evangeliích odpouští hříchy a staví se tak na roveň Bohu. Dosvědčuje tak, že Bůh nás tolik miluje, že nám chce donekonečna stále odpouštět. Myslím, že právě v této příležitosti „litovat svých hříchů“ a prosit o odpuštění se projevuje jeho největší láska a milost.

Církev stanovila dva základní prostředky, skrze něž může být křesťanovi odpuštěno jeho provinění. Na prvním místě je to svátost křtu a na druhém místě svátost smíření. Obě svátosti, tak jako každá jiná, samozřejmě vychází z Kristovy oběti, neboť jeho krev se přece prolévá na odpuštění hříchů.

O svátostech budeme ale mluvit později, takže nyní můžeme přejít k dvěma posledním článkům víry, které se týkají posledních věcí člověka – tedy situace po naší tělesné smrti. Nakoukneme tak pod pokličku teologické disciplíny, která se nazývá eschatologie. Tedy nauka o posledních věcech člověka – zabývá se věčným životem, očištěním, peklem a nebem.

Co se vlastně stane, až zemřeme?

Podstatou naší víry je přesvědčení, že vstaneme k věčnému životu, že budeme vzkříšeni, že smrt je jen přechodem mezi dvěma způsoby existence. Věříme v nesmrtelnou duši tak, jak věří mnoho různých náboženství. Ovšem s velkým nepochopením se setkáváme, mluvíme-li o **vzkříšení těla**.

Ale Kristus, který prošel tuhle cestu před námi, dokazuje, že i on vstal z mrtvých, a to i se svým tělem. Nebyl po vzkříšení duchem, který se zjevuje, ale oslaveným Pánem s hmotným

tělem. Vždyť apoštol Tomáš se mohl dotknout jeho ran, Ježíš před emauzskými učedníky lámal chléb... Měl tedy hmotné tělo.

Ovšem toto vzkríšené tělo je oslavené – znamená to, že je nějakým způsobem jiné... Vždyť Ježíš mohl procházet zavřenými dveřmi, objevovat se, kde chtěl... Nevíme, jaké jsou vlastnosti oslaveného těla, můžeme o tom jen spekulovat na základě Písma. Svatý Pavel v Prvním listu Korintským prohlašuje, že naše smrtelné tělo musí být uloženo do hrobu tak jako zrno do země. Potom může z pomíjivé tělesné schránky vzejít naše nové tělo oslavené. Do země se tedy ukládá naše smrtelné tělo jako zrno a oslavené tělo jako obilný klas z něj vzejde. Je to obilný klas vyrůstající z onoho zrna, takže má stejnou podstatu, je to stále to zrno. Ovšem má úplně jiné vlastnosti, protože je už obilným klasem.

Církev učí, že smrt je odloučení duše od těla. Zatímco tělo v okamžiku smrti propadá rozkladu, duše jde vstříc Bohu a přichází k tak zvanému soukromému soudu.

Soukromý soud

Soukromý soud je onen okamžik, kdy se duše zemřelého setkává s Bohem a pravděpodobně se konfrontuje se svými hříchy, chybami, dobrými skutky, se svou láskou k Bohu a k bližním... Je to onen okamžik, kdy se duši promítne celý život a je jí dáno poznání všech jejích činů i toho, co zanedbala, jaké dostala milosti, jaké využila a jaké ne, jak milovala, komu ublížila, komu pomohla... Už při tomto soukromém soudu dostává člověk svou věčnou odplatu: buď projde očištěváním, nebo ihned vchází do věčné nebeské blaženosti, nebo je ihned zavržen.

Je mnoho teorií, které se zabývají okamžikem soudu, ale upřímně řečeno, Boží soud zůstává zahalen neproniknutelným tajemstvím. Někdy se spekuluje, že sám člověk volí, zda chce na věčnosti přebývat s Bohem nebo s Ním být nechce. Někdo tvrdí, že v okamžiku smrti dostane člověk tak velkou milost, že i ten největší ateista se k Bohu obrátí.

Mně osobně se zdá velmi přijatelná teorie, která tvrdí, že Boží soud je jen potvrzením každé naší volby během života. Pokud se v životě snažíme hledat Boží vůli a rozhodovat se podle ní, pokud se snažíme vždycky volit podle evangelia, dobro a lásku, pokud se snažíme milovat Boha a bližní a pokud se snažíme žít blízko Boha, pak si totéž zvolíme i v onom okamžiku, kdy stojíme před Pánem. Pokud to ale neděláme a jsou nám v každém našem malém či velkém rozhodování bližší naše sobecké postoje, vlastní zisk, sebeláska, pohodlnost a pokud jsme se v životě nikdy nezajímali, co se Bohu opravdu líbí, nebudeme mít o to zájem ani při tomto soukromém soudu a odmítneme nabízenou Boží lásku.

Ale upozorňuji, že jde opravdu jen o teorii. Nikdo z nás neví, jak to je. A myslím, že je to dobře. Určitě by se našli takoví, kteří by se snažili nad tím vším nějak vyvrát. Takhle jen víme, že budeme-li toužit po Bohu a žít v jeho těsné blízkosti už zde na zemi, Bůh nám jistě své přátelství a lásku neodmítne ani v okamžiku smrti.

Nebe

Podle naší katolické víry může náš soukromý soud skončit třemi možnými způsoby. Duše jde buď do nebe, do pekla nebo do očištěnce.

Katechismus přesně říká: „Ti, kdo umírají v Boží milosti a přátelství a kdo jsou dokonale očištěni, žijí navždy s Kristem.“ Přicházejí tedy okamžitě do nebe.

Jak to v nebi vypadá, je opět nad naše lidské chápání. Existuje spousta obrazů, které se snaží nebe přiblížit: Někdy se říká, že konečným cílem každého člověka je tak zvané „patření na Boha“. To se nám může zdát jako dost podivný cíl všeho toho celoživotního snažení. Jinde se nám nabízí obraz hostiny, která je koneckonců zmiňována i samotným Ježíšem. Jinde zase vidíme nějakou rajskou zahradu, v níž se setkáváme se svými milovanými. Všechno jsou to obrazy, které se velmi vzdáleně snaží popsat nepopsatelné. A tak je možná lepší zůstat o výroku, který vyřkl apoštol Pavel, když v prvním listu Korintským píše: „Co oko nevidělo, co ucho neslyšelo, a nač člověk nikdy ani nepomyslel, co všechno Bůh připravil těm, kdo ho milují.“

V každém případě ale věříme, že nebe je stavem dokonalého štěstí a naplněním všech tužeb, které jsou Bohem dány člověku. Zároveň také věříme, že nejde jen o individuální štěstí, ale o blažené společenství všech, kteří jsou dokonale přivtěleni ke Kristu.

Očistec

Ti, kteří umírají v Boží milosti a přátelství, ale nejsou ještě dokonale očištěni, i když jsou si jisti věčnou spásou, jsou po smrti podrobeni očišťování. Víra v očistec staví na úryvku z Matoušova evangelia, kde se mluví o odpuštění hříchů. Ježíš tam říká, že „kdo by řekl slovo proti Duchu svatému, tomu nebude odpuštěno v tomto věku ani v budoucím.“ (Mt 12,32) Znamená to tedy, že existují nějaké dvě roviny, nějaké dva okamžiky možného odpuštění – tento věk a věk budoucí. Další místo v Písmu, které podporuje víru v existenci očístce je starozákonní Druhá kniha Makabejská, kde doslova stojí: „Proto dal Juda makabejský přinést smírnou oběť za mrtvé, aby jim byly dopuštěny hříchy.“ (2 Mak 12,46)

Oba úryvky tedy vypovídají o tom, že i po smrti je možné dosáhnout odpuštění svých hříchů. Toto odpuštění či očištění od posledních nedokonalostí, které dělí duši od Boha, už však samotná trpící duše nemůže ovlivnit. Proto církve už od počátku vyzývala věřící, aby se modlili za zesnulé, přinášeli oběti, konali kající skutky a nechali za zemřelé sloužit mše.

O očístci samozřejmě, stejně jako o nebi, vznikaly za celá století teorie o tom, jak to v očístci vypadá, čím duše trpí, jak se očišťují, zda mohou komunikovat s živými, zda je v očístci přítomen Bůh, zda je tam Panna Maria...

O těchto detailech katechismus nemluví. Podle některých svědeckých omilostněných vizionářů máme ale opět spousta obrazů o tom, čím a jak duše v očístci trpí. Hlavní utrpení ale spočívá v tom, že nemohou vidět Boha, že s ním nemohou být v onom intimním spojení. Brání jim jejich nečistota, kterou si uvědomují a chtějí se jí co nejdříve zbavit. Jde tedy spíš o utrpení duchovní a duševní, než o utrpení tělesné.

Očišťované duše sice trpí, ale mají jistotu, že jednoho dne jejich muka skončí a ony se, úplně čisty od všech nedokonalostí, odpoutány od svých závislostí, od sebelásky a všech svých chyb, budou moci nechat obejmout Bohem, který jim setře slzu z očí a přijme je do své náruče.

Peklo

Poslední možnou cestou od soukromého soudu, je cesta do pekla. Ježíš mluví o pekle jako o neuhasitelném ohni, který je určen pro ty, kteří se odmítají obrátit a činí nepravosti. Tyto zavržené duše se samy ze své svobodné vůle rozhodly, že nepotřebují obrácení ani Boží pomoc. Rozhodly se Boha nemilovat a nesloužit mu, proto s Ním nemohou být ani po smrti.

Ti, kteří tedy zemřeli ve stavu smrtelného hříchu, sestupují ihned po smrti do pekla, kde snáší pekelné tresty. Hlavním trestem je věčné odloučení od Boha, které si tyhle duše zvolily už během života, a při soukromém soudu bylo jejich rozhodnutí potvrzeno.

Poslední soud

Soukromým soudem ale všechno nekončí. Každou duši totiž čeká ještě jeden soud, který nazýváme „poslední“. Jak jsme slyšeli v Evangelii (Mt 25,31), Ježíš přijde ve slávě i se svými anděly a s konečnou platností oddělí ovce od kozlů. Poslední soud ukáže, do nejmenších důsledků – jak jsme koneckonců mohli slyšet v evangelii (protože Ježíš tam mluví velmi konkrétně o tom, kdo se čeho dopustil dobrého nebo špatného – dobro, které každý vykonal nebo naopak opomenul.)

V podstatě je poslední soud potvrzením soudu soukromého. Ovšem s několika podstatnými změnami. Tentokrát se bude konečný rozsudek týkat nejen duše ale i těla, takže duše, které až do toho dne trpěly v očištvaci a duše těch, kteří již dříve mohli vejít do nebe, dostanou zpět svá těla – tentokrát už ovšem těla oslavená. A ti, kteří byli na soukromém soudu zavrženi, taktéž získají zpět svá těla, takže od té chvíle po celou věčnost budou trpět nejen duchovně ale i tělesně.

Boží království dojde po tomto posledním soudu své plnosti, bude nové nebe a nová země. Obnoví se celý vesmír, Bůh bude přebývat mezi lidmi, a jak píše svatý Jan ve Zjevení: „Bůh setře lidem každou slzu z očí: nebude už smrt ani zármutek, nářek ani bolest už nebude, protože co dříve bylo, pominulo.“

Na závěr bych chtěla ještě zmínit pár slov o tak zvané nauce o predestinaci neboli „předurčení“. Teologové si od počátku až do dnešních dnů kladli otázku, kdo bude zavržen a kdo bude spasen. Studovali Písmo a snažili se z něj vyčíst odpověď na tuhle velmi vážnou otázku.

Kolik bude vlastně spasených? Málo, hodně? Budou spaseni skoro všichni nebo naopak budou skoro všichni posláni do pekla?

Písmo se k počtu zavržených a spasených přesně nevyjadřuje. Ačkoli si můžeme přečíst všemožné výroky, jako že „široká je cesta, která vede do ztracení a úzká, která vede věčnému životu a málokdo po ní jde... nebo se můžeme dočíst, že je hodně povolanych, ale málo vyvolených a podobně. V každém případě nikdo nezná odpověď na počty spasených a zavržených.

Pak se ale vyskytla ještě jedna otázka. Co přesně je určující, půjdeme-li do pekla nebo do nebe. Na čem záleží? Katolická tradice učí, že záleží na našich dobrých či špatných **skutcích**. Věříme-li ale, že bez Boha nemůžeme nic, že nemůžeme učinit jediný dobrý skutek bez jeho

milosti, pak se nabízí otázka, zda svou spásu můžeme vůbec ovlivnit. Záleží přece jen na Bohu, dá-li nám milost ke konání dobra. Proč je někdo dobrých skutků schopen a jiný ne?

Právě tyhle otázky si počátkem 16. století kladl Martin Luther a došel k nauce o predestinaci – předurčení. Prohlásil, že na našich skutcích nezáleží, ale že Bůh sám určuje, koho spasí a koho ne. Tento závěr ho přivedl do hluboké deprese a duchovní krize, protože se začal bát, že jeho Bůh možná předurčil k zavržení, což on sám nemůže změnit, protože spásu si nemůže zasloužit svými skutky. Jediné, co člověk může udělat, je **věřit**, že je určen ke spáse.

Katolická církev ale dál stála na svém a hájila stanovisko, že spása je samozřejmě milostí od Boha, ale člověku se této milosti dostává na základě skutků. Z tohoto rozporu vzniklo reformní hnutí a protestantismus.

Dnes už je v této otázce celkem „jasno“. Jak katolíci, tak protestanti se shodli, že z víry a důvěry v Boha vycházejí dobré skutky, takže jedno bez druhého nemůže být.